

Рада Левкова (Велико Търново, България)

**ИМЕНАТА НА БРАТЯ И СЕСТРИ, РОДЕНИ ПРЕЗ ПЕРИОДА
2008 – 2017 Г.
(ПО ДАННИ ОТ АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ)**

Abstract: The paper presents a study on the names of brothers and sisters born in the period of 2008 – 2017. The data was collected with the help of a questionnaire filled by the parents. The aim is to find out if the names tend to have the same common characteristics as the ones noted in an earlier research.

Key words: names of siblings, questionnaire

В този доклад ще бъдат разгледани имената на братя и сестри – въпрос, който не е особено изследван досега. Данните са от анкетно проучване, проведено за целите на дисертационния ми труд „Тенденции в развитието на българската личноименна система в началото на XXI век“. Родителите на деца, родени в периода 2008 – 2017 г., бяха помолени да попълнят анкета, съставена в приложението на „Гугъл“ „Гугъл формуляри“. В изследването са включени личните имена на 784 деца на родители от българския етнос – 393 момичета и 391 момчета. При обработката на данните се установи, че много от анкетираните имат повече от едно дете, родено през посочения период. Тук ще бъдат анализирани имената на братята и сестрите. Някои от респондентите имат деца, родени преди 2008 г., за които са предоставили интересна информация, и тя също ще бъде взета предвид. Има няколко случая с близнаци и един – с тризнаци.

Въпросът за прилики при избора на имената на децата от едно семейство е засегнат в статията „Интелектуалният елит и алтернативата пред съвременната българска антропонимия“ на П. Радева: „Прави впечатление, че при наличието на повече от едно дете в семейството имената им се подбират така, че да си съответстват по форма и

по семантика. Без да е повсеместно засвидетелстван, стремежът е имената да са еднакви по произход, да са със сходна семантика (в широк смисъл), да са с аналогична форма (цялостен звуков облик, брой на сричките, ударение), например: Сийка и Стефка, Неда и Нада, Ива и Ева, Ина и Яна, Явор и Елица, Атила и Сидер, Ирен и Катрин, Нора-Сара и Виктор-Емануил, при които показателите за сходство са повече от очевидни“ (Радева 2011: 18). Целта на настоящето проучване е да се открие дали има подобни сходства и при децата, родени десетилетия по-късно (данните на П. Радева се отнасят за периода 20-те – 80-те години на ХХ век).

Броят на братята и сестрите в анкетата е 342 – почти половината от общия брой на децата в изследването. В данните са включени имената на 159 двойки братя, сестри или брат и сестра. Между тях има 13 двойки близнаци. При осмината респонденти с по три деца, родени през периода, има 4 двойки близнаци и един случай на тризнаци.

Анализът показва наличието на следните прилики:

Често се търсят имена с подобна дължина. Немалка част от родителите са дали *дълги имена* на децата си: *Ивайла и Емилия, Габриела и Божидара, Михаил и Владимир, Виктория и Божидар, Кристина и Николай, Анна-Мария и Александра, Александра и Теодора, Веселин и Александра, Християн и Вероника, Николай и Божидар, Светослав и Магдалена, Цветелина и Христиана, Божидара и Вероника, Владимир и Екатерина, Божидара и Гергана, Виктория и Велизар, Борислав и Даниел, Габриела и Валерия, Николай и Кристиан, Александър и Стилиян, Цветелина и Теодора, Анжелина и Божидара, Веселин и Теодора, Михаил и Гергана.*

Значително по-малък е делът на родителите, които са нарекли децата си с *кратки имена*: *Алек и Ева, Емил и Рая, Алек и Ава, Рада и Яна, Ясен и Дара, Хана и Сава, Боян и Явор, Дара и Рада.*

Друга обща черта е да са традиционни за нашия антропонимикон: *Стоян и Георги, Иван и Михаил, Рада и Яна, Мария и Георги, Петър и Георги, Васил и Атанас, Атанас и Христо, Георги и Ангел.* Повечето от децата тук са момчета, което е съвсем закономерно.

Част от респондентите са избрали имена от български произход: *Стойл* (вместо *Стоил* или грешно изписване) и *Цветелина*, *Росица* и *Деница*, *Светлин* и *Радост*, *Биляна* и *Росен*, *Дивна* и *Боряна*, *Божидар* и *Рая*, *Ясен* и *Дара*, *Дария* и *Деян* (*Дария* съвпада по звуков състав с антропоним от персийски произход (Hanks, Hodges 1997: 59; 60), но у нас то се свързва с „дар“), *Белослава* и *Елица*, *Миленa* и *Росен*, *Ралица* и *Здравко*, *Боян* и *Явор*, *Дара* и *Рада*, *Елица* и *Ясен*, *Елица* и *Явор*, *Албена* и *Красимир*, *Елица* и *Боян*, *Рая* и *Елица*, *Борил* и *Камен*, *Елица* и *Невена*. При двойките имена *Биляна* и *Росен*, *Елица* и *Ясен*, *Елица* и *Явор* и *Елица* и *Невена* прави впечатление, че и двете са образувани от названия на растения (със забележката, че етимологията на *Елица* не е напълно ясна и е възможно то да е свързано с *Елена* или други (Илчев 1969: 197, Ковачев 1995: 208; *Биляна* може да е от „биле“, но и от „бял“ – Ковачев 1995: 73–74).

Прави впечатление еднаквият инициал на: *Маруся* и *Микаела*, *Алек* и *Ава*, *Дария* и *Деян*, *Мартин* и *Михаела*, *Ванеса* и *Виктор*, *Сирма* и *Сава*, *Виктория* и *Велизар*.

Някои родители наричат децата си с антропоними, които в момен-та са много популярни и имат сходна честотност при новородените: *Никол* и *Дария*, *Кристиян* и *Никол*, *Никол* и *Даниел*. През 2015 г. например всяко от изброените имена е в топ 10 – *Никол* е на трета позиция при новородените момичета, а *Дария* е на шеста; при момчетата *Кристиян* е на десета, а *Даниел* е на осма. В Американско изследване от 2003 г. са публикувани данни, които показват, че за дъщерите си родителите избират имена, които са с подобна степен на популярност (Liebersohn, Lynn: 269–270). Поради липса на данни от НСИ за популярността след 20-та позиция (а през последните години те са само до 10-то място), този въпрос няма как да бъде обстойно анализиран.

Царски имена носят братята *Ивайло* и *Калоян* и *Калоян* и *Борис*.

Откриват се и няколко братя и сестри, чиито имена завършват с едни и същи звукове, т.е. римват се: *Янис* и *Харис*, *Росица* и *Деница*, *Моника* и *Вероника*, *Диана* и *Илияна*, *Мартин* и *Катрин* (в случай, че ударението на *Катрин* е на втората сричка). Към тази група могат да бъдат причислени още *МихаЕЛа* и *ДаниЕЛ* и *АлександРА* и *Тео-доРА*.

Срещат се дори и имена с еднакъв корен – такъв е случаят с *Гери* и *Георги* и *Петриция* и *Петър*. И в двата случая децата са наречени на бащата. Обяснение може да се търси в поредността и пола на децата – по-голямо и в двата случая е момичето и за него се избира име, което да е женско съответствие на това на бащата. По-късно се ражда момче и на него вече се дава непромененото име.

С прилика в значението пък са *Елена* и *Лъчезар* – и двете се свързват със светлина. Това сходство може да бъде регистрирано от специалиста, но не може да се каже дали родителите са били наясно с етимологята или то се дължи на случайност. Вече бяха споменати случаите, в които и двете имена са название на растение.

Голям стремеж към избор на антрононими с еднакъв произход не се забелязва както в семействата с две деца, така и в тези с повече. В едно и също семейство се срещат *Габриела* (евр.) и *Божидара*, *Боряна* и *Мария* (евр.), *Виктор* (лат.) и *Христо* (гр.), *Виктория* (лат.) и *Божидар*, *Веселин* и *Александра* (гр.), *Траяна* и *Ариадна* (гр.) и т.н.

Имената на близнаците

Голяма част от близнаците в анкетата носят имена с подобна дължината. Кратки са *Ани* и *Ива*, със средна дължина са *Виктор* и *Христо*, *Мартин* и *Стефан*, *Ванеса* и *Кирил*, *Павел* и *Георги*. Предпочитания към дългите имат родителите на *Стелиана* и *Преслав*, *Кристияна* и *Александър*, *Николай* и *Божидара*, *Кристиян* и *Роберт*, *Кристиан* и *Марчело*, *Венцислава* и *Валентина*, *Анастасия* и *Пресияна*.

Еднакви инициали имат близнаците *Венцислава* и *Валентина* и *Ния* и *Никола*.

Имената в семейства с три деца

Прави впечатление, че в повечето семейства с три деца имената са с подобна дължина: *Василена*, *Александър* и *Блавест*; *Атанас* и близнаците *Павел* и *Надежда*; *Теодор*, *Никола* и *Владимир*; *Ивайло* и близначките *Анастасия* и *Пресияна*; *Евгени* и близнаците *Ванеса* и *Кирил*; близнаците *Павел* и *Георги* и сестра им *Симона*. Изключение са *Димитър*, *Крум* и *Вая*.

Тризначките се казват *Йоана*, *Марина* и *Димана*. И трите антропонима имат еднакъв завършек – *-на*, и са с подобна дължина. Сестрите са наречени на бабите и дядовците си – *Йоана* е кръстена на двете си баби, като майката го е избарала, защото ѝ харесва (т. е. то не съвпада с имената на бабите), *Марина* е на дядото по майчина линия (*Марин*), а *Димана* на дядото по бащина линия. За майката е било важно децата да могат да празнуват имен ден. Други фактори, които е отбелязала: харесали са ѝ звученето и значението на *Марина* и *Йоана*.

За да завършим, ще коментирам в по-голяма степен няколко интересни случая.

При сестрите *Дара* и *Рада* прави впечатление не само, че имената им са еднакво дълги, имат еднакъв брой срички и са от български произход, но и това, че при разместването на сричките в едното име, се получава другото – и двете се състоят от сричките *да* и *ра*. *Дара* е избрано от бащата, защото желае да се съдържа звукът *р*. От изброените мотиви в анкетата е отбелязано, че за него е било важно детето да не е наречено на никого, името да е кратко и как звучи. *Рада* е избрано от двамата родители, за да бъде детето наречено на баба *Радка*, и защото е кратко.

Видно е предпочитанието към краткост при *Алек* и *Ева* и *Алек* и *Ава*. Интересно е, че двамата *Алек* имат сестри със сходно звучащи имена. Освен това едно от тълкуванията за *Ава* е, че е вариант на *Ева* (Ковачев 1995: 31). Майката е избрала антропонима *Ава* заради звученето му, защото е рядко срещан и кратък, подходящ за двата етноса на родителите, и тъй като е в съзвучие с бащиното и фамилното. Важно е било също имената и на двете ѝ деца да започват с буквата „а“. За *Алек* са отбелязани същите причини, но при избора му са изиграли роля и още два фактора – това, че е интернационално, и че се пише и чете по подобен начин на няколко езика. Имената на другите деца – *Алек* и *Ева*, са избрани, защото са благозвучни и нямат кратка форма. И при двете е било важно значението, и че са кратки.

Вече бяха споменати братът *Ясен* и сестрата *Дара*, но от устно интервю с родителите им разполагам с допълнителни данни, които представляват интерес. Децата имат и по-голяма сестра (родена извън

изследвания период), която се казва *Мая*. При избора и на трите имена от огромна важност е било те да са кратки. Не защото родителите харесват кратки имена, а от чисто практична гледна точка – бащиното и фамилното са много дълги, и ако и личното е такова, то трите трудно биха се събирали на определеното място в многобройните документи, които често ще се налага да попълват родителите, а по-късно и самите деца.

Биляна и *Росен* са трето и четвърто дете в семейството. От коментарите на родителите става ясно, че имената са специално избрани, за да са в съзвучие с тези на останалите деца. Всъщност, ситуацията е следната – родителите са търсели „цветно“ име, защото бабите и дядовците се казват *Цветан* и *Диляна* и *Ясен* и *Роза*. Така по-големите сестри са кръстени *Ралица* и *Камелия*, с тяхна помощ избират *Биляна*, а заедно с трите момичета – *Росен*. Този случай е доста необичаен и любопитен, а при разговори с близки и приятели беше наричан „цветното семейство“.

Изводи:

1. Често се избират имена, подобни по дължина, като голяма част от анкетираните предпочитат дългите;
2. Друга обща черта може да е, че са традиционни за нашия именник;
3. Някои родители търсят имена от български произход;
4. Дават се и такива, които започват с един и същ звук;
5. Избор на антропоними, които са много популярни при новородените и имат сходна честотност;
6. Имена на български царе носят две двойки братя;
7. В някои семейства се наблюдава стремеж към еднакъв завъшек;
8. Понякога коренът е един и същ;
9. Има антропоними с подобно значение;
10. Общото при имената на близнаците са дължината и инициалът;
11. В семейства с три деца сходства се откриват отново в дължината; при случая с тризнаците имената са не само еднакво дълги, а и завършват на едни и същи звукове;

12. Проучването показва, че при братята и сестрите, родени през периода 2008 – 2017 г., се откриват подобни на споменатите от П. Радева прилики: в много случаи за тях се избират имена, които си съответстват по форма (дължина, инициал, завършек), а понякога и по произход и семантика. Не се наблюдава стремеж към еднакъв произход.

В заключение може да се каже, че при наричането на децата в едно и също семейство обща черта най-често е еднаквата дължината. Понякога се откриват и други сходства във формата и фонетичния състав на антропонимите – в инициала или в завършека. В други случаи и двете имена са традиционни или от български произход, има дори и подобни по значение. Данните сочат, че при близнаците и при три деца в семейството често общото е еднаквата дължина.

БИБЛИОГРАФИЯ

Илчев 1969: Стефан Илчев, *Речник на личните и фамилните имена у българите*, С., 1969.

[Ичев 1969: Stefan Ilchev, *Rechnik na lichnite i familnite imena u balgarite*, S., 1969.]

Ковачев 1995: Николай Ковачев, *Честотно-etimологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*, В. Търново, 1995.

[Kovachev 1995: Nikolay Kovachev, *Chestotno-etimologichen rechnik na lichnite imena v savremennata balgarska antroponimia*, V. Tarnovo, 1995.]

Радева 2011: Пенка Радева, *Интелектуалният елит и алтернативата пред съвременната българска антропонимия*. В: *Личното име – между традицията и съвременността*, 9–34, В. Търново, 2011.

[Radeva 2011: Penka Radeva, *Intelektualniyat elit i alternativata pred savremennata balgarska antroponimia*. V: *Lichnoto ime – mezhdou traditsiyata i savremennostta*, 9–34, V. Tarnovo, 2011.]

Hanks, Hodges 1997: P. Hanks, F. Hodges. *A concise dictionary of first names*. Oxford – New York, 1997.

Lieberson, Lynn 2003: S. Lieberson, F. Lynn. *Popularity as a taste: an application to the naming process*. In: *Onoma* 38, 235–276, 2003.

Приложение 1

Имената на всички братя и сестри (по ред на рождение)

Алек и Ева	Евелина и Петър
Аника и Валентин	Тодор и Галя
Ивайла и Емилия	Виктория и Божидар
Маруся и Микаела	Даниел и Лилия
Стойл и Цветелина	Николай и Божидара
Василка и Симеон	Рада и Яна
Гариела и Божидара	Ясен и Дара
Стоян и Георги	Сияна и Кристиан
Боряна и Мария	Кристина и Николай
Николай и Боряна	Хана и Сава
Янис и Харис	Дария и Деян
Росица и Деница	Белослава и Елица
Емил и Рая	Емил и Симона
Михаил и Владимир	Мартин и Михаела
Стелиана и Преслав	Анна-Мария и Александра
Йоан и Дария	Марян и Ередина
Виктор и Христо	Ивайло и Елена
Светлин и Радост	Велина и Даниел
Диана и Савина	Андрей и Дария
Иван и Михаил	Елена и Лъчезар
Кристияна и Александър	Велизар и Габриела
Билияна и Росен	Михаела и Даниел
Евгени и Костадин	Александра и Теодора
Христо и Ралица	Станислав и Емилия
Поля и Даниела	Веселин и Александра
Дивна и Боряна	Ема и Борис
Алек и Ава	Мартин и Ивайло
Никол и Дария	Христиан и Вероника
Ивайло и Калоян	Андрей и Калоян
Божидар и Рая	Мария и Георги
Благовеста и Николай	Деница и Кристиан

Ивон и Николай
Стефан и Елена
Милена и Росен
Илиана и Александър
Ралица и Здравко
Цветомир и Антония
Николай и Божидар
Йоанна и Виктор
Виктория и Антон
Дария и Георги
Кристиян и София
Петър и Георги
Ани и Ива
Ралица и Ивета
Светослав и Магдалена
Боян и Явор
Дара и Рада
Кристиян и Роберт
Ванеса и Виктор
Теа и Даниел
Йоана и Михаела
Васил и Атанас
Цветелина и Христиана
Елица и Ясен
Антон и Борис
Георги и Никол
Яна и Никола
Борис и Михаил
Божидара и Вероника
Калоян и Борис
Владимир и Екатерина
Елица и Явор
Кристиан и Марчело
Александър и Джафар
Ивайло и Лъчезар

Мартин и Стефан
Албена и Красмир
Георги и Инес
Яна и Екатерина
Теодор и Александра
Симона и Димитър
Кристиан и Никол
Ивайла и Раян
Александър и Елена
Мартин и Калина
Симона и Евгени
Гери и Георги
Елица и Боян
Божидара и Гергана
Лия и Алина
Сирма и Сава
Рая и Елица
Виктория и Велизар
Моника и Вероника
Борил и Камен
Борислав и Даниел
Петриция и Петър
Александър и Георги
Венцислава и Валентина
Кристиана и Даниел
Теодора и Виктор
Траяна и Ариадна
Антон и Даная
Мартин и Сияна
Чавдар и Людмила
Атанас и Христо
Елица и Невена
Георги и Ангел
Диана и Илияна
Никол и Даниел

Катлея и Мика
Габриела и Валерия
Никол и Радост
Николай и Кристиян
Георги и Борис
Пламен и Ива
Александър и Стилиян
Ния и Никола
Симона и Ния
Лилия и Мартин
Иванина и Дея
Цветелина и Теодора

Мартин и Катрин
Ралица и Борис
Иван и Венелин
Яна и Белослава
Анжелина и Божидара
Мартин и Петър
Веселин и Теодора
Михаил и Гергана
Иван и Атанас
Елена и Сиана
Христо и Ивайла
Чавдар и Владимир

Приложение 2

Имената на близнаците и тризнаците (по ред на рождение)

Виктория и Димана
Богдан и Ния
Никола и Костадин
Василена, Александър и Благо-
вест
Атанас, Павел и Надежда
Теодора, Никола и Владимир
Димитър, Крум и Вая
Ивайло, Анастасия и Пресияна
Евгени, Ванеса и Кирил
Павел, Георги и Симона
Йоана, Марина и Димана
Аника и Валентин
Стелиана и Преслав
Виктор и Христо

Кристияна и Александър
Николай и Божидара
Ани и Ива
Кристиян и Роберт
Кристиан и Марчело
Мартин и Стефан
Венцислава и Валентина
Катлея и Мика
Ния и Никола
Иван и Атанас
Павел и Надежда
Анастасия и Пресияна
Ванеса и Кирил
Павел и Георги
Йоана, Марина и Димана

**Имената Стойл и Марян са записани по този начин от родителите.*

Рада Левкова е доктор по български език (ономастика). Научните ѝ интереси са в областта на антропонимията.

e-mail: rada_levkova@yahoo.com